רישום לבתי ספר על יסודיים

1. כללי

1.1. החוקים המחייבים

א. **חוק לימוד חובה**

חוק לימוד חובה, תש"ט-1949 (להלן: "חוק לימוד חובה"), קובע כי המדינה מחויבת לספק לכל ילד ולכל נער בישראל חינוך.

במועד שבו נחקק החוק נקבע כי חינוך חובה חל על תלמידי כיתות א' – ח' (בית ספר יסודי). במהלך השנים הוארכה התקופה בהדרגה עד למצבה הנוכחי – מגיל שלוש עד סיום כיתה י"ב.

ב. **חוק זכויות התלמיד - מניעת אפליה**

חוק זכויות התלמיד (תשס"א- 2000) מחייב שמירה על זכויות התלמיד ברוח כבוד האדם ובהלימה לעקרונות של אמנת האומות המאוחדות בדבר זכויות הילד.

במסגרת החוק חל איסור מוחלט על אפליית תלמידים בתהליך הקבלה לבתי הספר. הדברים האמורים להלן חלים על כלל בתי הספר בפיקוח משרד החינוך, על רשתות החינוך, על הבעלויות ועל הרשויות המקומיות.

המוסד החינוכי מחויב להעניק לתלמיד ולהוריו יחס שוויוני ובלתי מפלה. קבלת תלמידים לבתי הספר תיעשה על סמך רישום מוסדר ובהתאם לנהלים הנהוגים ברשות המקומית שבה מתגורר התלמיד, ובכפיפות לתקנות לימוד חובה וחינוך ממלכתי ולהוראות מנכ"ל משרד החינוך.

אין להתנות קבלה של תלמיד לבית ספר על סמך קריטריונים שאינם ענייניים או שאינם רלוונטיים ללימודים במוסד החינוכי, ובמיוחד לא על סמך קריטריונים שיש בהם משום אפליה או מראית עין של אפליה.

ג. **תקנות**

תקנות לימוד חובה וחינוך ממלכתי (רישום), תשי"ט-1959

תקנות לימוד חובה וחינוך ממלכתי (רישום נוסף), תשל"ח-1978

תקנות חינוך ממלכתי (העברה), התשי"ט- 1959 (להלן: "תקנות העברה").

1.2. רקע

החינוך העל-יסודי בישראל פועל על פי מודלים שונים בהתאם להעדפותיה של הרשות המקומית : סיום בית הספר היסודי בסוף כיתה ו', סיום בית הספר היסודי בסוף כיתה ח' או סיום בית הספר היסודי בסוף כיתה ט'.

בתי הספר העל-יסודיים פועלים על פי שלושה מבנים ארגוניים שונים:

- בתי ספר שש-שנתיים (כיתות ז' – יב'). - בתי ספר ארבע-שנתיים (כיתות ט' - יב'). - בתי ספר-תלת שנתיים שבהם לומדים התלמידים בחטיבת הביניים (כיתות ז' -ט') ועוברים לבית ספר אחר להמשך לימודיהם בחטיבה העליונה (כיתות י' - יב').

תוכנית הלימודים אחידה לכל המבנים, ומתקיימת בהתאם לשכבת הגיל שבה לומד התלמיד וללא קשר למבנה הארגוני הנהוג ביישוב.

2. חטיבת ביניים

2.1חטיבות ביניים- קביעת רובעים

כל רשות חינוך מקומית תקבע, באישור מנהל המחוז, רובע לחטיבת הביניים שאליו ישויכו תלמידי בתי הספר היסודיים. "רובע" – קבוצת בתי ספר יסודיים שבוגריהם מיועדים להמשיך את לימודיהם בבית ספר מסוים של חטיבת הביניים.

בכל רובע יהיה לפחות בית ספר אחד של חטיבת ביניים רשמית.

באשר לקביעת רובעים למגמה הממלכתית-דתית, יתייעץ מנהל המחוז עם המפקח על החינוך הדתי במחוז.

2.2שיוך תלמידים לפי שיטת הבחירה המבוקרת

רשות חינוך מקומית רשאית, באישור מנהל המחוז, לקבוע כי שיוך תלמידים לחטיבות הביניים ייעשה על פי שיטת הבחירה המבוקרת. לכל בית ספר יסודי ייקבעו מספר חטיבות ביניים, שבהן ישובצו בוגרי בית הספר לפי קביעת הרשות בהתחשב, ככל האפשר, בבחירת הורי התלמידים ובכפוף לשיקולים חינוכיים ומערכתיים.

2.3אם מספר התלמידים שנרשמו לחטיבת ביניים גדול ממספר המקומות שנקבע לאותה חטיבה, ישובצו התלמידים בחטיבת הביניים שנבחרה או בחטיבה אחרת, על פי הגרלה שתיערך בין התלמידים שנרשמו, ובהתאם להנחיות שתפרסם הרשות ברבים ובכפוף לאישור מנהל המחוז. ההגרלה תיערך בהשתתפות נציג רשות החינוך המקומית, נציג ארגון ההורים הארצי ונציג מנהל המחוז.

2.4רשות החינוך המקומית תפרסם להורי התלמידים את שם חטיבת הביניים אליה משויכים בתי הספר היסודיים.

2.5הרשות המקומית תשלח הודעה להורי התלמידים בדבר שיבוץ התלמיד לבית ספר מסוים באמצעות פניה ישירה.

3. חטיבה עליונה

3.1מועד הרישום לחטיבה עליונה

כל תלמיד שסיים כיתה ח' או ט' מחויב להירשם לחטיבה העליונה. הרישום לחטיבה העליונה לשנת הלימודים הבאה יחל מדי שנה שבוע ימים לפני פגרת הפסח ובמהלכה של השנה הקודמת לשנת הלימודים שלקראתה נערך הרישום.

כל רשות מקומית תקבע את ימי הרישום בתוך תקופת הרישום, ובתנאי שבשני ימי רישום יהיו משרדי הרישום פתוחים גם בשעות אחר הצהריים, בשעות 16:00- 18:00.

3.2חייבי הרישום לחטיבה עליונה

1. מסיימי כיתה ח' בבתי הספר היסודיים ביישובים שטרם עברו חיטוב. 2. מסיימי כיתה ט' בחטיבת ביניים עצמאית שאינה חטיבה בבית ספר שש־שנתי, או מסיימי כיתה ט' בבית ספר שאינו במסגרת הרפורמה. 3. מסיימי כיתה ח' בבית ספר יסודי שאינו רשמי, הנרשמים לכיתה ט'.

3.3חובת הרישום לחטיבה עליונה

1. חובת הרישום חלה על ההורים. 2. אפוטרופוס שאינו הורה הבא לרשום תלמיד, יביא עימו את תעודת הזהות שלו וכן העתק מאושר מצו בית המשפט הקובע שהוא אפוטרופוס של התלמיד. 3. אומֵן הבא לרשום תלמיד, יצרף את תצלום האישור של מנחת האומנה הנושא את שמו, מספר הזהות של התלמיד, פרטי משפחת האומנה וסוג המוסד שבו התלמיד רשאי ללמוד (במוסד חינוך ממלכתי/ממלכתי-דתי). 4. על אף האמור לעיל, נערים/ות חייבי רישום רשאים לרשום את עצמם בתנאי שיביאו עימם תעודת זהות או דרכון של אחד ההורים ומכתב הרשאה מאת ההורה:

מעל גיל 14, וסיים בית ספר יסודי.

מעל גיל 15 וסיים חטיבת ביניים או שסיים כיתה ט׳ שאין בהמשכה כיתה י׳ באותו מוסד.

5. רישום באינטרנט- רשות חינוך מקומית תפרסם את מועדי הרישום באינטרנט בצרוף לינק לרישום, כאמור בהנחיות אגף אמח"י המתפרסמות בכל שנה. סעיף זה אינו גורע מחובת הרשות לפרסם מודעה במרכזים ציבוריים מידי שנה בכפוף לאמור בסעיף 3.4.

3.4הודעה על הרישום

ימי הרישום לחטיבה העליונה ושעות הרישום המדויקות יפורסמו מדי שנה על ידי הרשויות המקומיות בתקופה המצוינת בסעיף 3.1 לעיל.

כשבוע ימים לפני תחילת הרישום תפרסם רשות החינוך המקומית מודעות בגודל מספק שבהן יצוינו הפרטים הבאים:

(1) מקומם של משרדי הרישום, הימים והשעות של הרישום.

(2) רשימת בתי הספר שבהם ייערך הרישום והימים והשעות של הרישום, תוך ציון שם בית הספר, תארו ומענו.

(3) אם ידוע שחלק ניכר מתושבי המקום אינו קורא עברית, תפרסם רשות החינוך המקומית, נוסף למודעה בשפה העברית, תרגום המודעה בשפה לועזית על פי הצורך (ערבית, אמהרית, רוסית ועוד) מתאימה.

(4) רשות החינוך המקומית תפרסם את המודעות על הרישום במספר מקומות, ולא פחות מאשר בחמישה מרכזים ציבוריים.

(5) רשות החינוך המקומית תשלח למנהל המחוז העתק מדויק של נוסח המודעה האמורה, לא יאוחר משלושה שבועות לפני תחילת הרישום.

(6) רישום באינטרנט- נוסף לאמור לעיל, רשות חינוך מקומית המקיימת רישום באינטרנט, תפרסם במודעות את מועדי הרישום באינטרנט בצירוף לינק לרישום, כאמור בהנחיות אגף אמח"י המתפרסמות בכל שנה.

סעיף זה אינו גורע מחובת הרשות לפרסם מודעות במרכזים ציבוריים, כנאמר לעיל.

3.5מקום הרישום לחטיבה עליונה לתלמיד שסיים בית ספר יסודי (א'-ח')

א. הרישום הוא באחריות הרשות המקומית והיא שקובעת כיצד יתבצע הרישום בפועל והיכן.

ב. באין אזור רישום יירשמו נער/ה חייבי רישום בכל מוסד חינוך מוכר כמשמעותו בחוק לימוד חובה שבתחום הרשות המקומית, בתיאום איתה ובהתאם להנחיותיה.[1]

ג. התלמידים יירשמו במוסד חינוך מוכר אחר, בהתאם להנחיות הרשות המקומית שבה הם מתגוררים, באחד מן המקרים האלה:

אם אין ברשות החינוך המקומית שבה הם מתגוררים מוסד חינוך מוכר כמשמעותו בחוק לימוד חובה.

אם הורי התלמידים רוצים שילדיהם ילמדו במוסד חינוך מוכר דתי, וברשות החינוך המקומית שבה הם מתגוררים אין מוסד חינוך מוכר דתי או להפך.

אם התירה רשות החינוך המקומית שבה הם מתגוררים את רישומם במוסד חינוך מוכר שמחוצה לה מסיבות אלה:

המוסד המבוקש הוכר כמוסד ארצי או שהוא מוסד חינוך שיש בצידו פנימייה והתלמיד מבקש להתגורר בה.

במוסד המבוקש יש מסלול או מגמה שאין במוסד החינוכי ברשות שבה גר התלמיד.

בקישור המצורף פרטי אגף רישוי, בקרה ואכיפה לבירור פרטים אודות מוסדות החינוך.

ד. בכל מקרה לא יירשם תלמיד במוסד שאינו בשטח שיפוט הרשות שבה הוא מתגורר ללא אישור לימודי חוץ מהרשות השולחת והקולטת.

ה. הרשות המקומית מחויבת לבדוק שכל התלמידים המתגוררים בתחום שיפוטה רשומים למוסד חינוך מוכר. כמו כן, יש לשמור את מסמכי הרישום של התלמידים באופן מסודר.

3.6רישום בוגרי חטיבת ביניים/כיתה ט'

א. בני נוער שסיימו כיתות ט' בחטיבת ביניים שיש בהמשכה כיתה י' או שאין בהמשכה כיתה י', או בבית ספר שאינו במסגרת הרפורמה, יירשמו בכל מוסד חינוך מוכר בתחום הרשות המקומית בהתאם להנחיותיה.

ב. אם אין ברשות החינוך המקומית שהם מתגוררים בה מוסד חינוך מוכר כמשמעותו בחוק לימוד חובה, יירשמו ברשות החינוך המקומית או על פי הנחיותיה.

3.7נוהל הרישום

א. הרושם ידרוש מההורים לזהות את עצמם באמצעות תעודת זהות או באמצעות דרכון. אם רשם אחד מההורים את הילד , השני פטור.

ב. אין להתנות רישום תלמיד או קבלתו למוסד בכל תשלום שהוא.

ג. הרושם ימלא את טופס הרישום לפי התשובות שהשיב ההורה הרושם ולפי התעודות שהראה.

ד. לאחר שמילא הרושם את טופס הרישום, יחתמו על הטופס הרושם וההורה הרושם.

ה. אם הרושם אינו מבין את שפת ההורה, או אם ההורה אינו מבין את שפת הרושם, ייעזר הרושם במתורגמן. אם נעשה שימוש במתורגמן, יחתום גם המתורגמן על טופס הרישום.

הרשות המקומית תשלח הודעה על ביצוע הרישום להורי התלמידים באמצעות פניה ישירה. במקרה של הורים גרושים או פרודים יש לפעול בהתאם להנחיות המפורסמות על ידי אגף אמח"י בעניין הרישום בכל שנה (ראה נספח א').

4. בתי ספר אזוריים או על אזוריים או מגמות על אזוריות בתוך הרשות או מחוצה לה

במסגרת החלוקה של החטיבות העליונות לאזורי רישום, רשאיות הרשויות להגדיר כיתות או מגמות על-אזוריות לתושבי הרשות.

נוסף על כך, קיימים במדינה בתי ספר אשר הוגדרו על ידי משרד החינוך כבתי ספר ייחודיים אזוריים, והם ערוכים לקלוט תלמידים מחוץ לאזורי הרישום בהתאם לקריטריונים מוסכמים.

לרשימת בתי ספר ייחודיים העל אזוריים לחץ כאן.

יש להקפיד שבחטיבות עליונות עצמאיות ובבתי ספר ייחודיים יתבסס תהליך הקבלה של התלמידים לבתי הספר על מדדים שקופים, בהירים ואחידים אשר יונהגו באופן שווה כלפי כלל התלמידים הנרשמים אליהם. בתי הספר יפרסמו בכתב את המדדים ויביאו אותם מראש לידיעת הנרשמים. בתי הספר ישיבו לתלמידים, להוריהם ולרשות המקומית בכתב את תשובתם המנומקת בדבר הקבלה או האי-קבלה למוסד החינוך. בבתי ספר ייחודיים מנגנון הקבלה יהיה על פי תנאי ההכרה של הוועדה לבתי ספר ייחודיים על-אזוריים.

5. בקשת העברה - אישור רשות שולחת ורשות קולטת

א. תלמיד המעוניין לעבור לבית ספר שונה מזה שיועד לו ברשות המקומית שבה הוא מתגורר או לבית ספר הנמצא מחוץ לתחום רשות החינוך המקומית שבה הוא מתגורר, יפנה באמצעות הוריו למחלקת החינוך כדי להגיש בקשת העברה.

ב. לאחר דיון בבקשה שהוגשה על ידי ההורים בהתאם לתקנות העברה, תמציא הרשות המקומית תשובה מנומקת בכתב. האישור יאפשר לרשות המקומית לעקוב אחר תהליך הרישום ולקיים את חוק לימוד החובה.

ג. אם בית הספר נמצא מחוץ לתחום רשות החינוך המקומית שבה מתגורר התלמיד, לאחר קבלת אישור ההעברה ולאחר קבלת אישור לימודי חוץ מהרשות השולחת, יפנה התלמיד באמצעות הוריו לרשות חינוך מקומית קולטת כדי לקבל אישור רשות קולטת ולבצע רישום כדין.

ד. אין לבצע רישום ברשות הקולטת או במוסד מוכר שאינו רשמי בטרם ניתן אישור הרשות השולחת.

ה. הרשות הקולטת לא תקלוט תלמיד הגר מחוץ ליישוב ללא הצגת אישור הרשות השולחת שבה מתגורר התלמיד.

ו. בית ספר לא יקלוט תלמיד הגר מחוץ ליישוב ללא הצגת אישור מהרשות השולחת ואישור בכתב מהרשות הקולטת.

ז. תלמיד המבקש ללמוד במוסד חינוך הכולל פנימייה ולהתגורר בפנימייה או במוסד ארצי הקולט תלמידים מכל הארץ או במוסד חינוך אזורי או על-אזורי שקיבל אישור מהוועדה לבתי ספר ייחודיים , תשתדל הרשות המקומית, ככל האפשר, לאשר את בקשת ההעברה, במסגרת הפעלת שיקול דעתה בכפוף להוראות תקנות חינוך ממלכתי (העברה), התשי"ט-1959.

ח. אם הרשות המקומית סיפקה פתרון שיבוץ לתלמיד בתחומי הרשות, והוריו מבקשים מיוזמתם לשולחו ללמוד מחוץ לתחום השיפוט של הרשות המקומית שהוא מתגורר בה, על ההורים לקבל אישור על כך מן הרשות השולחת והקולטת, וההורים יישאו בתשלום עבור תלמיד החוץ וההסעות, כמפורט בחוזר מנכ"ל 3.7-75 "תשלום עבור תלמידי חוץ", תשע"ג 7(א).

ט. בשיקולי הדעת של הקצאת משאבים מהמשרד, ובכלל זה שעות תקן, הסעות, השתתפות בשכר דירה, בנייה חדשה וחידוש מבנים, לא יילקחו בחשבון תלמידים הלומדים בבית ספר ואינם גרים באזור הרישום, או שעברו אליו ללא כל האישורים המתחייבים מתקנות הרישום ומתקנות העברה.\

נספח א'- הנחיות אמח"י לרישום

רישום ודיווח על תוצאות הרישום

לתשומת ליבכם חובה למלא את פרטי שני ההורים.

כאשר מדובר בהורים גרושים או פרודים יש לרשום כתובת ומספר טלפון, שם ושם משפחה של שני ההורים. רישום של פרטים אלה על ההורה, שאינו ההורה הרושם (להלן: ההורה האחר), יכול להתבצע כאשר הפרטים ידועים לרשם מכח מידע שנמסר על ידי הרושם, או על ידי ההורה האחר, או על פי חוק עדכון כתובת, תשס"ה-2005 (להלן: חוק עדכון כתובת).

הרשות תשלח אישור על ביצוע הרישום וכן על קבלת הילד בבית הספר (בסמוך למועד הרישום והקבלה) לשתי הכתובות ככל שהן ידועות על פי האמור לעיל, אלא אם כן מדובר בתלמיד שיש לשמור על זהותו חסויה. יודגש, החובה לשלוח את האישור חלה על הרשות המקומית, ולא על מנהל מוסד החינוך. רשות החינוך המקומית אינה יכולה להטיל חובה זו על מנהל מוסד חינוך.

במקרה והרישום לבית הספר מתקיים בבית ספר מוכר שאינו רשמי, באישור הרשם הראשי (רשם ראשי- כאמור בתקנה 2 לתקנות לימוד חובה וחינוך ממלכתי (רישום), התשי"ט-1959), יש לבצע את הרישום על גבי טופס רישום שאושר על ידי הרשות המקומית. בנוסף לכך, באחריות הבעלות על בית הספר, ובאחריות מנהל בית הספר להעביר לרשות החינוך המקומית את טופס הרישום ואישור על קבלת התלמיד בתוך 3 ימים ממועד ביצוע הרישום, והכל לפי הנחיות הרשם הראשי.

כמו כן, מנהל בית ספר מוכר שאינו רשמי ישלח אישור על הרישום ועל קבלת התלמיד (בסמוך למועד הרישום והקבלה) לכתובות הורי התלמיד, עליהן הודיעו לרשם בבית ספר מוכר שאינו רשמי במועד הרישום, אלא אם כן מדובר בתלמיד שיש לשמור על זהותו חסויה.

דיווח להורים על תוצאות הרישום באמצעות דואר אלקטרוני או מסרונים

רשות חינוך מקומית רשאית, לשלוח אישור לכתובת דואר אלקטרוני או מספר טלפון שמסר הרושם.

אם ההורים אינם מתגוררים יחדיו, וככל שלרשות יש ידיעה על כתובת דואר אלקטרוני או מספר טלפון של ההורה האחר, תשלח הרשות אישור לכתובת דואר אלקטרוני או מספר טלפון של ההורה האחר, אלא אם כן קיימת החלטה שיפוטית הקובעת אחרת.

אין בהוראה זו כדי לפתור רשות חינוך מקומית מחובתה לשלוח אישור לפי תקנות הרישום, בדואר.

[1] בבואו של הרשם הראשי להיערך לרישום, יביא בחשבון, בין היתר, את ההוראות האלה: תקנות לימוד חובה וחינוך ממלכתי (רישום), התשי"ט-1959, תקנות לימוד חובה וחינוך ממלכתי (רישום נוסף), התשל"ח-1978, חוק עדכון כתובת, תשס"ה-2005, הנחיות חוזרי מנכ"ל לעניין הורים גרושים ופרודים. למען הסר ספק, אין מדובר ברשימה ממצה, ועל הרשם הראשי להיוועץ ביועץ המשפטי של הרשות.